

La declaració d'utilitat pública

Gestió legal, fiscal i comptable

Centre de Recursos
per a les Associacions Juvenils
de Barcelona

Octubre 2017

Fitxa temàtica 74

“Us detallem els requisits que s’han de complir per a poder declarar la vostra entitat com a d'utilitat pública. Alhora us mostrem les obligacions, els drets i els beneficis fiscals que se'n deriven i que cal que tingueu en compte.”

La declaració d'utilitat pública és el **reconeixement administratiu que una associació està constituïda per assolir una finalitat d'interès general**. D'entrada, podem avançar que la utilitat pública possibilita l'accés al mateix règim fiscal especial del que gaudeixen les fundacions.

L'objectiu d'aquesta fitxa temàtica se centra a donar a conèixer els **requisits** que s'han de complir per a poder declarar una entitat com a d'utilitat pública però sobretot pretén mostrar les **obligacions** que se'n deriven.

1. Quina llei regula la declaració d'utilitat pública?

El marc legal bàsic de la declaració d'utilitat pública el trobem en els articles 32, 33, 34, 35 i 36 de la Llei Orgànica 1/2002, mentre que les qüestions sobre procediment i tramitació queden desenvolupades en el Reial decret 1740/2003, de 19 de desembre, sobre procediments relatius a associacions d'utilitat pública.

Pel que fa a les **exempcions i als beneficis**, els podem trobar a la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge.

En aquesta fitxa definirem en primer lloc els **drets i obligacions que comporta la declaració d'utilitat pública** per a les entitats, quines associacions són les que poden sol·licitar la declaració d'utilitat pública i com iniciar el procediment.

També es tractaran els **beneficis fiscals** de les entitats declarades d'utilitat pública. Per últim, es farà un petit resum aclaridor per a les entitats juvenils, per ajudar a la

presa de decisió de esdevenir-ne o no.

2. Drets i obligacions que comporta la declaració d'utilitat pública:

Aquest reconeixement de declaració d'utilitat pública comporta una sèrie de drets i d'obligacions per part de les entitats:

2.1 Drets

- Esmentar aquesta **qualificació** a tota classe de documents oficials, després del seu nom.
- L'**assistència jurídica gratuïta** conforme a la legislació específica.
- Gaudir de **beneficis fiscals** d'acord amb el que estableixi la normativa en cada cas, com es veu seguidament.

2.2 Obligacions

- **Rendir comptes anualment** aplicant les normes d'adaptació del Pla General de Comptabilitat a les entitats sense afany de lucre i les normes d'informació pressupostària, aprovades pel Reial Decret 776/1998, de 30 d'abril.
- Tenir en compte el que disposen les normes fiscals per a aquest tipus d'entitats. **Vegeu núm. 17 – Fiscalitat associativa.**
- Presentar al Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya la següent **documentació anualment** com és el Balanç de situació (normal o abreujat), compte de

resultats (normal o abreujat) i memòria econòmica (normal o abreujada), on ha de constar clarament la situació econòmica, financera i patrimonial de l'associació, firmada per tots els membres de la Junta Directiva., la memòria expressiva de les activitats associatives firmada per tots els membres de la Junta Directiva (**Vegeu Plantilla de documentació associativa Memòria d'actuació**) i una certificació expedida pel secretari amb el vist-i-plau del president de l'acord de l'assemblea general de socis que contingui l'aprovació de la documentació esmentada als punts anteriors (**Vegeu Plantilla de documentació associativa - Certificat de l'associació**).

IMPORTANT: Aquesta documentació és també la documentació que haurà de ser entregada per l'entitat, a part d'altra que s'indicarà més endavant, per a fer la sol·licitud de la declaració d'utilitat pública.

3. Quines associacions poden sol·licitar la declaració d'utilitat pública?

Les associacions que poden sol·licitar la declaració d'utilitat pública són les que compleixin els requisits següents:

1. Que les seves **finalitats siguin considerades d'interès general en els seus estatuts**.

Entre d'altres: cíviques, educatives, científiques, culturals, esportives, sanitàries, de promoció dels valors constitucionals, de promoció dels drets humans, d'assistència social, de cooperació per al desenvolupament, de promoció de la dona, de protecció de la infantesa, de foment d'igualtat d'oportunitats i de la tolerància, de defensa del medi ambient, de foment de l'economia social o del investigació, de promoció del voluntariat social, de defensa dels consumidors i usuaris, de promoció i atenció a les persones amb risc d'exclusió per raons físiques, socials, econòmiques o culturals.

2. Que les seves **activitats no estiguin restringides únicament a les persones sòcies**. L'activitat de l'associació no ha d'estar restringida exclusivament a beneficiar a les persones associades (fent-ho constar als estatuts).

3. Que els **membres de la Junta Directiva que rebin una remuneració**, sempre per altres funcions que no siguin el seu càrrec representatiu, no ho facin amb diners provinents dels ens públics.

4. Que **disposin dels mitjans humans i materials suficients** per assegurar el compliment de les seves finalitats estatutàries.

5. Que **s'hagin constituït i estiguin en funcionament almenys dos anys abans** de la presentació de la sol·licitud.

3. Beneficis fiscals de les entitats declarades d'utilitat pública

Aquests beneficis són derivats de la Llei 30/1994 de 24 de novembre per associacions declarades d'utilitat pública i per a fundacions, ja que les entitats així declarades tenen un règim tributari diferent.

3.1 Desgravacions fiscals per donatius i aportacions

L'art. 59 i 63 de la Llei 30/1994 de 20 de Novembre, estableixen les desgravacions fiscals dels donatius realitzats per empreses i persones individuals a favor de les associacions i fundacions declarades d'utilitat pública.

Encara que aquest títol no vingui directament referit a beneficis fiscals directes per l'associació, és important tenir-lo en compte, donat que beneficia fiscalment a les persones físiques o jurídiques que fan aportacions a l'associació, amb la conseqüent possibilitat d'utilitzar aquest argument com una font de finançament per la nostra entitat.

En el cas de les persones físiques podran deduir-se de la quota de l'Impost per a la Renda de les Persones Físiques un percentatge de les donacions que contribueixin a la realització de les activitats que es facin en compliment dels fins previstos a l'art. 42 de la llei.

I en el cas de les persones jurídiques podran deduir de la base imposable de l'Impost de Societats, els donatius que facin, amb un límit de percentatge de la base imposable abans de la deducció.

Vegeu **Fitxa Temàtica núm. 35 - Donacions a les entitats juvenils** per saber com funciona la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats no lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge.

L'entitat que rep la donació (donatari) haurà d'expedir una certificació de la donació on **haurà de constar obligatòriament:**

- El NIF del donant i les seves dades identificatives.
- El NIF i dades identificatives del donatari
- Que el donatari està inclòs en els supòsits de la Secció 1^a, Capítol 1 del Títol II de la Llei 30/1994.
- Data i import de la donació.
- Destí que es donarà a la donació en compliment de les finalitats específiques.
- Menció del caràcter irrevocable de la donació.

3.2 Impost sobre béns immobles (IBI)

Estaran exemptes de tributar, les associacions declarades d'utilitat pública per l'Impost de Béns Immobles dels béns

que siguin titulars:

- Sempre que no estiguin cedits a tercers mitjançant contraprestació.
- Que estiguin destinats a les activitats que constitueixin el fi específic.
- Que no s'utilitzin principalment per desenvolupar explotacions econòmiques que no siguin el fi específic de l'associació.

L'entitat declarada d'utilitat pública ha de dirigir-se, acreditant aquesta condició d'exempció, a l'Ajuntament on radiqui l'immoble, acompanyant a la sol·licitud:

- Còpia de la documentació esmentada, per a l'aplicació dels beneficis fiscals, acreditant la seva presentació a la Delegació d'Hisenda (a través del segell del Registre d'entrada que constarà a les còpies).
- Còpia de la sol·licitud d'exempció de les explotacions econòmiques.
- Justificació de la titularitat del bé immoble (escriptura de propietat, Certificació del Registre de la Propietat, etc.)
- Documentació que acrediti el compliment dels requisits senyalats en el primer paràgraf.

3.2 Impost d'activitats econòmiques (IAE)

Estan exemptes de tributar IAE les associacions declarades d'utilitat pública per les activitats que constitueixin el seu fi social. El problema que es presenta molts cops, i en el que els Ajuntaments es basen per denegar la sol·licitud, és la dificultat de delimitar el fet imposable amb relació al fi social de l'associació.

L'associació haurà de dirigir la sol·licitud a l'Ajuntament on tributi per aquesta activitat, en el cas de quota municipal, i si es tracta de quota provincial o nacional a l'Administració d'Hisenda, aportant en tots els casos:

- Còpia de la documentació esmentada per, l'aplicació dels beneficis fiscals, acreditant la seva presentació a la Delegació d'Hisenda (a través del segell del Registre d'entrada que constarà a les còpies).

De totes maneres, la Llei d'Hisendes Locals preveu unes exempcions molt concretes, en funció de qui sigui el subjecte passiu de l'Impost.

En concret estan exemptes les Associacions i Fundacions no necessàriament declarades d'utilitat pública de disminuïts físics, psíquics i sensorials, sense ànim de lucre, per les activitats de caràcter pedagògic, científic, assistencial i

de treball que per l'ensenyament, educació, rehabilitació i tutela de minusvàlids realitzin.

Aquestes entitats caldrà que es donin d'alta de l'Impost i posteriorment sol·licitin l'exempció, segons el que es regula a l'Art. 83 de la Llei 39/1988 de 28 de desembre, Reguladora de les Hisendes Locals.

* Les relacions amb l'Impost del Valor Afegit (IVA) no tenen res a veure amb la declaració d'utilitat pública, ja que les possibles exempcions són de caràcter objectiu, per l'activitat que es fa i no pel tipus d'entitat o pel fet d'estar declarada d'utilitat pública.

4. Com es desenvolupa el procediment per a la declaració d'utilitat pública?

El procediment pel reconeixement administratiu està regulat pel Reial Decret 1740/2003 de 19 de Desembre, publicat al B.O.E. de 13 de Gener de 2004, essent la concessió competència de l'Administració Central, i en concret del Ministeri de l'Interior, tot i que el tràmit es porta a terme a través del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

La documentació que s'ha de presentar és la següent:

1. **Sol·licitud presencial**, on hi constaran totes les dades que identifiquen l'entitat (nom complet, CIF, naturalesa jurídica, número i data d'inscripció al Registre d'Associacions del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya).

2. Escrit, on es s'exposaran les **raons de la petició i s'informarà dels objectius de l'entitat** pels quals hauria de ser considerada d'utilitat pública. Vegeu Plantilla de documentació associativa Certificat de l'entitat.

3. **Certificació del secretariat de la Junta sobre el caràcter de les activitats** i acreditant que no es reparteixen beneficis. En aquesta certificació hi ha de constar que les activitats de l'associació no estan dirigides exclusivament a beneficiar els associats i associades, sinó obertes a qualsevol persona que reuneixi les característiques exigides per poder participar en l'activitat i que no es fa cap tipus de distribució entre els associats dels beneficis que es puguin obtenir a l'exercici.

4. **Acreditació de l'exercici gratuït del càrrec a la Junta**. S'ha d'indicar quina és la composició actual de la Junta Directiva, aportant, si s'escau, una còpia de l'acta de nomenament, o millor, un certificat del Registre d'Associacions que digui quina és la composició. Després cal que cada membre de la Junta declari sota promesa o jurament, mitjançant un escrit que l'exercici del càrrec es fa de manera gratuïta sense percebre cap tipus de contraprestació.

5. **Memòria de les activitats** portades a terme els dos darrers anys, firmada per tots els membres de la Junta Directiva.

Aquesta memòria inclourà, com a mínim, una explicació detallada dels aspectes següents:

- Nombre de persones sòcies.
- Les activitats desenvolupades i els serveis prestats, que no podran estar restringides a beneficiar als socis, sinó que hauran d'estar obertes a tothom que compleixi les característiques i condicions exigides pels fins de l'associació.
- Resultats obtinguts amb les activitats desenvolupades.
- El nivell d'acompliment dels fins estatutaris.
- Nombre de beneficiaris de les activitats de l'associació, la classe i grau d'atenció i requisits per tenir aquesta condició.
- Els mitjans personals de l'associació, incloent la plantilla de personal.
- Els mitjans materials i recursos de l'entitat, amb especial referència a les subvencions rebudes i a la seva aplicació.
- Retribucions percebudes pels membres de la Junta Directiva, ja sigui pel seu càrrec o per d'altres prestacions de serveis que hagin portat a terme.
- L'organització dels diferents serveis o centres en que es diversifiqui l'activitat de l'associació.

Acompanyada de documents que assegurin que hi ha persones i institucions que donen suport a l'activitat de l'associació. És convenient completar la memòria amb un bon grapat de certificats, retalls de premsa, comentaris apareguts a mitjans de comunicació, declaracions de persones rellevants de l'àmbit de l'associació que donin idea de la importància social que té l'associació.

Així, és interessant que l'ajuntament, els diferents departaments de la Generalitat que tinguin relació amb l'associació o qualsevol altra administració pública facin alguna manifestació en aquest sentit, mitjançant un acord de l'òrgan de govern.

Vegeu **Plantilla de documentació associativa - Memòria d'actuació**.

6. **Liquidació del pressupost d'ingressos i despeses** dels dos o tres últims exercicis.

Vegeu **Plantilla de documentació associativa Memòria econòmica del projecte**

7. **Comptes anuals dels dos darrers anys**, que incloguin el balanç de situació (normal o abreujat), compte de resultats (normal o abreujat) i memòria econòmica (normal o abreujada), firmades per tots els membres de la Junta Directiva (Certificat de l'acord d'aprovació dels comptes anuals), per tant, abans de demanar la declaració d'utilitat pública, l'entitat ha hagut de portar una comptabilitat oficial.

8. **Pressupost d'ingressos i despeses**.

Cal aportar el pressupost d'ingressos i despeses de l'exercici econòmic en curs, signat pel president i pel secretari.

Vegeu Plantilla de documentació associativa Pressupost

9. **Certificats dels organismes competents** (Agència Estatal de l'Administració Tributària i Tresoreria General de la Seguretat Social) que l'associació estigui al corrent de les seves obligacions fiscals i laborals.

10. **Còpia compulsada, si és el cas, de l'alta a l'Impost sobre Activitats Econòmiques**. Vegeu **Fitxa temàtica núm. 60 - L'Impost d'activitats econòmiques (IAE)**

11. **Certificació de l'acord de l'assemblea general** de persones sòcies pel qual es sol·licita la declaració d'utilitat pública.

Vegeu **Plantilla de documentació associativa - Certificat de l'associació**.

Així doncs, la sol·licitud, amb la documentació dirigida al Ministeri de l'Interior, es presentarà al Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya que acusarà rebut a l'entitat sol·licitant, comunicant la data a partir de la que començarà a computar el termini d'inici del procediment, i li donarà un termini, si cal, de **10 dies per acabar de completar la documentació**.

5. Quin és el termini de resolució del tràmit?

Un cop aportada tota la documentació, i si l'associació reuneix tots els requisits necessaris per a continuar el procediment, el Departament de Justícia tramet còpia de la sol·licitud i de l'expedient al Ministeri d'Administracions Públiques i al Ministeri d'Economia i Hisenda per tal de que informin **en el termini d'un mes** sobre el contingut de l'expedient i la procedència de la declaració d'utilitat pública.

Un cop rebuts els informes, es trametrà l'expedient a la Secretaria General Tècnica del Ministeri de l'Interior, es farà la proposta de resolució, que només podrà ser positiva si els esmentats informes són favorables a la declaració. En cas de que sigui negativa, es dóna un termini de **15 dies a l'associació perquè pugui formular les al·legacions**, presentar documents o informes que cregui oportuns.

La Resolució adoptarà la forma d'Ordre del Ministeri de l'Interior i es notificarà a l'associació, al Ministeri d'Economia i Hisenda i a tots els Ministeris i Administracions públiques que tinguin competència, d'acord amb els fins estatutaris i amb les activitats de l'associació.

Cal dir que transcorreguts 6 mesos des de la data de la sol·licitud sense que hi hagi hagut resolució expressa, es

podrà entendre desestimada la declaració d'utilitat pública.

6. I en el cas del procediment de declaració d'utilitat pública per a Federacions, Confederacions i unions d'associacions

Les federacions d'associacions, confederacions i unions d'associacions poden seguir el mateix procediment general, però si volen poden sol·licitar la declaració d'utilitat pública múltiple, és a dir, tant per la Federació com per totes o alguna de les associacions que la integren.

En aquest cas, la sol·licitud haurà d'incorporar una relació de les diferents entitats interessades, amb la seva denominació domicili, registre on es trobin inscrites i la data i el número d'inscripció. La memòria haurà de fer referència a cada una d'elles, i els documents acreditatius dels requisits legals seran els de cada una de les associacions integrants de la Federació.

Aquesta declaració múltiple, no afecta a les entitats que s'incorporin amb posterioritat a la Federació.

7. En quins casos té sentit demanar la declaració d'utilitat pública?

Un cop ja hem vist els beneficis que obtenen les entitats que es declaren d'utilitat pública i per altra banda les obligacions que se'n deriven, des del CRAJ fem un resum del què s'extreu de la informació proporcionada, per definir les característiques que ha de complir una associació per a que surti a compte la declaració. Són aquelles entitats que:

- Tinguin la intenció de basar el seu finançament en fons privats de donacions de persones individuals i empreses, ja que poden comunicar les facilitats fiscals que aquests poden aconseguir per fer el donatiu a l'entitat i així incrementar les donacions.

- Que paguin l'Impost d'activitats econòmiques (IAE) per les activitats que desenvolupin, encara que aquestes constitueixin el seu fi social, ja que el fet de declarar-se d'utilitat pública els permetrà deixar de tributar i estar-ne exemptes.

- Tinguin un local o edifici en la seva possessió, ja que l'entitat passarà a estar exempta de l'Impost sobre béns immobles (IBI) sempre i quan aquest l'utilitzi per a les activitats que constitueixen el fi específic de l'entitat.

Aquest document té una finalitat merament divulgativa en relació a determinats aspectes de la sol·licitud de la declaració d'utilitat pública.

En aquest sentit, el present document comprèn informació i comentaris de caràcter general i no constitueixen un assessorament jurídic de cap tipus.

El present document ha sigut actualitzat en data 30/06/2017 i el CRAJ no assumeix cap compromís d'actualització o revisió del seu contingut ni de la exactitud, veracitat o correcció de la informació compresa.

Recordeu que des del Centre de Recursos per a les Associacions Juvenils de Barcelona podeu **demanar una assessoria** legal, fiscal, comptable totalment gratuïta. Cal sol·licitar hora prèvia **omplint el formulari** o trucant al **93 265 52 17**.